

2.1 BAZAT E TË DHËNAVE

Në sistemin e përbashkët të katalogimit janë të përfshira:

- bazat bibliografike të të dhënave
- bazat e njësuara të të dhënave
- bazat arkivore të të dhënave

Baza e përbashkët bibliografike e të dhënave COBIB, bazat lokale të të dhënave dhe baza e të dhënave CORES, janë pjesë e të gjitha sistemeve COBISS.

2.1.1 Bazat bibliografike të të dhënave

COBIB është baza e përbashkët bibliografike e të dhënave, e cila përmban të dhëna bibliografike dhe të dhëna të përzgjedhura për koleksionet e bibliotekës, të shtuara nga të gjitha bazat lokale. **Bazat lokale të të dhënave** janë baza të dhënash të bibliotekave të veçanta. Secila bazë lokale e të dhënave është një entitet i pavarur (katalogu i bibliotekave të veçanta), por prezanton edhe një pjesë të COBIB-it.

Futja e të dhënave për burimet bibliografike bëhet në COBIB, por në të njëjtën kohë regjistrimi ruhet edhe në bazën lokale të të dhënave. Për të njëjtin burim bibliografik, në bazën lokale të të dhënave dhe në COBIB krijohet një regjistrim i vetëm, i cili përmes COBIB-it është i disponueshëm për të gjitha bibliotekat e përfshira në sistemin COBISS.

CORES është bazë e specializuar e të dhënave, e cila përmban të dhëna për redaktorët e tanishëm dhe të mëparshëm si dhe personat e tjerë dhe organizatat, që bashkëpunojnë në krijimin e burimeve në vazhdim. Për një burim në vazhdim ekziston një regjistrim, i cili përmban të dhëna elementare identifikuese dhe të dhëna për përgjegjësinë. Baza përditësohet rregullisht për nevojat e administrimit të bibliografive personale.

ELINKS është baza e të dhënave për lidhjet elektronike me botimet online. Kryesisht përfshinë adresat elektronike të serialeve dhe librave elektronikë, në të cilat qasja është e mundshme vetëm për një numër të kufizuar të përdoruesve, varësisht nga kontratat midis konsorciumeve bibliotekare dhe ofertuesve të shërbimeve të informacionit, si dhe adresat elektronike të botimeve të tjera online.

2.1.1.1 Bazat e huaja bibliografike të të dhënave

Programi COBISS mundëson shkarkimin e regjistrimeve nga bazat e tjera të të dhënave në rrjetin COBISS.Net dhe nga bazat e tjera të huaja (Katalogu online i Bibliotekës së Kongresit, WorldCat, ISSN).

COBISS.Net quhet rrjeti, i cili lidh sistemet e informacionit COBISS të bibliotekave autonome (kombëtare) të vendeve të ndryshme dhe sistemet e tyre të informacionit për aktivitetet kërkimore. Marrëveshja për krijimin e rrjetit COBISS.Net dhe shkëmbimi i lirë i regjistrimeve bibliografike, të krijuara në sistemet e informacionit të bibliotekave autonome të Bosnje dhe Hercegovinës, Malit të Zi, Maqedonisë, Sllovenisë dhe Serbisë, është nënshkruar në Beograd, në shkurt të vitit 2003, ndërsa në nëntor të vitit 2006 marrëveshjen e ka nënshkruar edhe Biblioteka Kombëtare e Bullgarisë. Në fillim të dhjetorit të vitit 2012, me një kontratë të veçantë midis IZUM-it dhe Akademisë së Shkencave të Shqipërisë është ndërtuar dhe është përfshirë në rrjetin COBISS.Net edhe sistemi COBISS.AL, në të cilin më pas janë përfshirë edhe bibliotekat e tjera.

ISSN është baza e të dhënave, të cilën e mirëmban Qendra Ndërkombëtare e ISSN-së në Paris. Çdo numër i ISSN-së, që i është ndarë një seriali, regjistrohet në bazën ndërkombëtare të të dhënave, e cila zyrtarisht quhet Regjistër i ISSN-së, i njohur më parë si International Serials Data System. Kjo bazë e të dhënave plotësohet në mënyrë të vazhdueshme me një rritje vjetore nga 40.000 deri në 60.000 numra të ISSN-së, që korrespondon me numrin e barabartë të regjistrimeve dhe botimeve të identifikuar. Për krijimin dhe mirëmbajtjen e bazës së të dhënave të ISSN-së janë të ngarkuara qendrat kombëtare dhe rajonale të ISSN-së. Në sistem, me marrëveshje të veçantë, janë të përfshira edhe shtetet të cilat formalisht nuk janë anëtare të qendrës ndërkombëtare.

Nëse biblioteka ka kontratë përfundimtare me ofertuesin e bazës së të dhënave, regjistrimet mund të shkarkohen edhe nga katalogu botëror WorldCat (OCLC).

WorldCat është katalogu i përbashkët online, në të cilin janë të përfshira më shumë se 10 mijë biblioteka nga e gjithë bota, të cilat janë të lidhura me OCLC-në (Online Computer Library Center). Katalogu përmban regjistrime për të gjitha llojet e materialeve, në gjuhë të ndryshme. Regjistrimet në formatin MARC 21 janë të krijuara sipas rregullave të ndryshme të katalogimit. Gjatë shkarkimit në COBIB dhe në bazën lokale, të dhënat konvertohen në formatin COMARC/B.

Katalogu online i Bibliotekës së Kongresit (Library of Congress Online Catalog) është bazë bibliografike e të dhënave e Bibliotekës së Kongresit (Library of Congress), e cila është bibliotekë hulumtuese e kongresit amerikan dhe në të njëjtën kohë biblioteka më e madhe në botë. Katalogu përmban me miliona regjistrime për lloje të ndryshme të materialeve në gjuhë të ndryshme, veçanërisht për monografi, dorëshkrime, fotografi, materiale hartografike, video dhe regjistrime zëri. Regjistrimet janë në formatin MARC 21 dhe janë të krijuara sipas rregullave anglo-amerikane të katalogimit (AACR). Gjatë shkarkimit të regjistrimeve në COBIB dhe në bazën lokale, të dhënat konvertohen në formatin COMARC/B.

2.1.2 Bazat e njësuar të të dhënave

Bazat e njësuar të të dhënave kanë për qëllim kontrollin e njësuar të emrave, siç janë emrat vetjakë, emrat e organizatave, titujt, emërtimet lëndore, emrat

gjeografikë etj. Përfshirja e tyre në sistemin COBISS bëhet hap pas hapi dhe në mënyra të ndryshme.

Në vitin 2003 në COBISS.SI është përfshirë baza e të dhënave **CONOR.SI**, e cila përmban regjistrimet e njësuara për emrat vetjakë dhe emrat e organizatave, të cilët paraqiten si autorë në regjistrimet bibliografike. Fushat për autorët mund të lidhen me regjistrimet përkatëse të njësuara.

Në vitin 2021 në COBISS.SI është përfshirë edhe kontrolli i njësuar i emërtimeve lëndore. Për këtë qëllim në Slloveni përdoret *Lista e përgjithshme e emërtimeve lëndore COBISS.SI (SGC)*. Baza e njësuar e të dhënave **SGC** përmban regjistrime për pikëqasjet lëndore në sllovenisht dhe anglisht. Regjistrimet për emrat e plotë, emrat e familjes dhe emrat gjeografikë përbëjnë thelbin e listës. Thelbësore për ndërtimin e bazës së njësuar të të dhënave SGC ka qenë përkthimi i skedarit të H. W. Wilson i vitit 2001, në të cilin kanë qenë regjistrimet për pikëqasjet lëndore nga botimi i shtypur *Sears List of Subject Headings* i vitit 2000. COBISS3/Katalogimi mundëson edhe redaktimin SGC, të cilin e kryen këshilli redaktues i listës së emërtimeve lëndore.

Kur është themeluar sistemi i katalogimit të përbashkët në Bullgari, përveç bazës lokale të të dhënave dhe COBIB-it, është ndërtuar edhe baza e njësuar e të dhënave për emra vetjakë dhe emra të organizatave (**CONOR.BG**), si dhe baza e njësuar e të dhënave për pikëqasjet (emërtimet) lëndore (**COSUB.BG**). Regjistrimet bibliografike janë të lidhura vetëm me regjistrimet nga baza CONOR.BG, ndërsa me regjistrimet nga COSUB.BG nuk janë të lidhura.

Kotrolli i njësuar i emrave vetjakë ekziston edhe në sistemin COBISS.AL, COBISS.KS, COBISS.CG dhe COBISS.SR.

Në të gjitha sistemet e tjera COBISS që janë të përfshira në COBISS.Net dhe që akoma nuk ekzistojnë bazat e njësuara të të dhënave, redaktimi i të dhënave përkatëse bëhet në bazat bibliografike të të dhënave. Të dhënat e redaktuara do të shërbejnë në të ardhmen si bazë për ndërtimin e bazave të njësuara përkatëse të të dhënave.

2.1.2.1 Bazat e huaja të njësuara të të dhënave

Programi COBISS mundëson shkarkimin e regjistrimeve nga baza e njësuar e të dhënave për emrat LC/NAF¹ – Library of Congress/NACO Authority File.

LC/NAF është skedar i njësuar, që përmban miliona regjistrime të njësuara për emrat, që i kanë krijuar bibliotekat bashkëpunuese në programin NACO (Name Authority Cooperative Program), një nga programet ndërkombëtare të katalogimit të përbashkët PCC (Program for Cooperative Cataloging), të cilin e mirëmban Biblioteka e Kongresit (Library of Congress). Skedari përmban regjistrime për emra vetjakë, të organizatave, të konferencave dhe njësieve politiko-territoriale, si dhe regjistrime për titujt e përbashkët, titujt e koleksioneve bibliotekare dhe pikëqasjet për emrin/titullin. Skedari përditësohet disa herë në vit dhe regjistrimet janë në formatin MARC 21.

---

¹ Skedari në sistemin COBISS.SI fillimisht ka qenë me emrin LC NAMES.

2.1.3 Bazat arkivore të të dhënave

Bazat arkivore të të dhënave përdoren për ruajtjen e të gjitha varianteve të regjistrimeve bibliografike dhe të njësuara. Bazat arkivore të të dhënave mbushen gjatë krijimit, redaktimit ose fshirjes së regjistrimeve. Çdo variant i regjistrimit, të cilin kataloguesi e ruan në bazën e të dhënave COBIB, CONOR ose SGC, ruhet edhe në bazën arkivore, ku merr numrin e tij identifikues dhe nuk e mbulon variantin e mëparshëm.

Në sistemin COBISS.SI mund të verifikohen dhe printohen të gjitha variantet e mëparshme të regjistrimit nga viti 2007 e në vazhdim. Për regjistrimet e njësuara nga baza e të dhënave SGC mund të bëhet verifikimi dhe shfaqja e versioneve të mëparshme të regjistrimit nga prilli i vitit 2018 e në vazhdim, si dhe disa versione të vjetra të arkivuara gjatë ndryshimeve të mëdha në listën e emërtimeve lëndore.